

**ДОПЪЛНЕНИЕ КЪМ СПРАВКА
ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ НА ЗИД НА ЗПУО**

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Бележки и предложения	Приети/ неприети	Мотиви
67.	Фондация „За нашите деца“ Получено чрез деловодната система на МОН	Фондация „За Нашите Деца“ приветства предложенията за въвеждане на задължително предучилищно образование за децата на четири години и за подпомагане от държавата заплащането на такси за ползване на детски градини, дължими от родителите, които без помощта на другиго не могат да задоволяват основни жизнени потребности на децата си. Определяме подадените предложения като стъпка в правилна посока от гледна точка на предоставяне и разширяване на обхвата на децата в образование и грижа в ранна детска възраст, както и за намаляване на социално-икономическите бариери и преодоляване на неравенствата. За нас това е мярка, която държавата може да предприеме за обхващане на децата в неравностойно положение и за предотвратяване на пропуските в уменията им в ранна детска възраст, тя представлява и важен инструмент за борба с бедността и за осигуряване на равен старт в живота на всички деца. Коментари по предложението за задължително предучилищно образование за децата на четири години Предпоставките за успех от въвеждането на мярката	Приема се	Становището изразява подкрепа към законопроекта по отношение на въвеждането на задължително предучилищно образование, както и към подкрепата на децата от уязвими групи чрез освобождаване от заплащане на такси. Конкретните предложения са насочени към допълнителни и последващи действия, както и към разширяване на мерките в областта на ранното детско развитие.

за задължително предучилищно образование за децата на четири години на първо място зависят от запазването на правото на избор на родителите с предоставянето на гъвкави и разнообразни възможности и удобства за тях. Според нас държавните и общински институции следва да се фокусират върху създаването на различни възможности за предоставяне на услуги за ранно образование и грижа за децата, между които родителите да имат право на избор. Това би довело и до решаване на редица проблеми, които в момента оказват влияние върху качеството на услугата, като големият брой деца в групите, невъзможността да се посрещнат индивидуалните нужди на детето, липсата на достатъчно физическо пространство за децата, ще предостави и възможност за съвместяване на професионалния и личния живот, и/или включване в пазара на труда.

Като следваща предпоставка за успех извеждаме необходимостта от повишаване на качеството на образованието и постигане на баланс в развитието на социалните и емоционалните компетенции, и когнитивното развитие на детето, при отчитане на значението на играта, контакта с природата, ролята на музиката, изкуството и физическата активност. Надяваме се, че подадените от фондацията предложения по Проекта на Наредба за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие ще бъдат взети предвид и отразени в Наредбата.

На следващо място, от съществено значение е преодоляването на липсата на интегрираност между

	системите за грижа и образование на децата в ранна възраст: от 0 до 3 годишна възраст и 4-7 години. Ключово е постигането на синхрон във философиите и ценностите на двете водещи министерства - Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката, и усъвършенстването на модела за отглеждане, възпитание, обучение и социализация на децата в яслените групи. Насърчаването на по-нататъшната интеграция на образованието и грижите в ранна детска възраст предполага и осигуряването на плавен преход за децата от семейството към детската ясла, както и към детската градина и училището. Предложението ни е в синхрон с новата европейска политика за холистичен подход в осигуряването на образование и грижи в ранна детска възраст като част от интегриран пакет от политики и дейности, основани на правата на децата и инвестирането в човешкия капитал. В национален план предложението за въвеждане на задължително предучилищно образование за децата на четири години е с отражение и върху демографската криза и неблагоприятните тенденции свързани с нея у нас. Има пряка връзка и с икономическото бъдеще на страната ни, което зависи до голяма степен от това колко успешно страната ни ще съумее да усъвършенства знанията и уменията на своите настоящи и бъдещи работници.¹ Нетният коефициент на записване на децата в детска градина за учебната 2018-2019 година общо за страната е 78.4%, като варира в различните икономически		

¹ Мониторинг на образованието и обучението, Доклад на Европейската комисия за България, 2019 г.: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-bulgaria_bg.pdf

райони. Въпреки полаганите усилия, този коефициент остава през годините далеч по-нисък от поставените цели за обхват - до 90 %, съгласно Плана за 2018-2020 за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователна система. Изразяваме надежда, че провеждането на последователна държавна политика за увеличаване на разходите за предучилищно образование и за ранно детско развитие ще продължи и ще допринесе за преодоляване на редица предизвикателства от социално-икономическо естество и в образователната инфраструктура, както и ще засили инвестициите в работната сила и заетостта в услугите за ранното детство. Надяваме се предвиденото време да бъде оползотворено и общините да съумеят да създадат необходимите условия и възможности за прилагане на мярката от учебната 2022/2023 година.

Коментари по предложението за подпомагане от държавата заплащането на такси за ползване на детски градини, дължими от родителите, които без помощта на друго не могат да задоволяват основни жизнени потребности на децата си

Инвестициите в ранното детско развитие (РДР), без каквато и да е дискриминация, следва да бъдат с висок приоритет, предвид възможността всички деца да достигнат пълна реализация на своите права и способности. РДР открива възможности за намеса в най-критичната фаза на човешкото развитие, за да прекъсне порочния кръг на предаване на бедността между поколенията и неравенствата, които гарантират, че никое дете няма да бъде забравено, че ще расте в сигурна среда, без насилие и пренебрегване.

Неравенствата в детското развитие започват още в

	пренаталния период и през първите години от живота на човек. Те включват както недостатъчен прием на микроелементи в ранна възраст, така и ниски нива на когнитивно стимулиране, което оказва сериозно отражение върху развитието на децата. Научните данни показват, че оптималният период за постигане на най-добри резултати при минимални разходи за преодоляване на неравенствата са първите години от живота, когато линията на личностно развитие все още не е напълно утвърдена.² Децата, които не са получили стабилно начало на своя живот, преминават по-трудно през всеки следващ етап на развитие. Икономистите определят инвестирането в ранното детство като един от икономически най-ефективните начини за постигане на по-устойчив растеж. Например, проф. Джеймс Хекман, Нобелов лауреат по икономика твърди, че годишната възвращаемост на инвестициите в ранно образование са по-ефективни от инвестициите в който и да е друг период от човешкия живот /от 6% до 10% годишна възвращаемост/. Това в още по-голяма степен се отнася за децата от уязвимите групи, за които редовното посещение на форми на ранно учене (детска градина) има най-голям и най-дългосрочен ефект, тъй като намалява образователните неравенства и е в пряка връзка с ранното отпадане от училище - ползите са по-добри резултати в образователната и здравната сфера, по-ниска престъпност и по-високи лични доходи. Безплатният достъп до детска градина е най-естественият начин за намаляване на финансовите		

² „Насърчаване на посещаемостта на детска градина от деца в неравностойно положение“, Експериментални доказателства от България, Доклад за оценка на въздействието, юни, 2017, Световна банка

разходи за образование и грижа в ранна възраст и по този начин елиминира финансовата бариера за достъп. По данни от самостоятелно проучване на Тръст за социална алтернатива, към края на м. февруари 2020 над 60 общини в страната са намалили значително или премахнали таксите за детските градини.

Практиката в тези общини обуславя и нуждата от регламентиране на подкрепата към родителите с нисък социално-икономически статус. Към настоящия момент, в Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) липсват регламенти за подпомагане от държавата заплащането на такси за ползване на детски градини, дължими от родителите, които без помощта на другиго не могат да задоволяват основни жизнени потребности на децата си. Това е пречка за ефективното осъществяване на държавната политика, насочена към улесняване на достъпа до образование чрез премахване на социалноикономическите бариери.

Въвеждането на тази мярка би спомогнало и за повишаване на доверието на родителите в образователната система, за засилване на тяхната увереност, че децата им ще получат по-добро образование и бъдеща реализация в живота.

Фондация „За Нашите Деца“ подкрепя предложението на Министерство на образованието и науката за регламентиране на подпомагането от държавата заплащането на такси за ползване на детска градина, дължими от родителите, които без друга помощ не биха могли да задоволят основни потребности на децата си. Това е правилен и очакван подход за преодоляване на социално-икономическите бариери, неравенството и дискриминацията, и за

	повишаване на посещаемостта в детската градина, като по този начин се предоставя и равен старт за развитие на всички деца. Изразяваме надеждата, че следващи стъпки в подкрепа на ранното детско развитие у нас ще са премахването на дължимите такси за задължителната предучилищна подготовка, а в следствие и отпадане на таксите за детските градини за всички деца и техните родители, без значение на социално-икономическия им статус. За нас безспорно тези предложения са част от необходимата цялостна и устойчива политика в подкрепа на ранното детство и стъпка към разрешаване на редица проблеми. Използваме възможността и отново настояваме за продължаване на работата по подготовката на национален документ – визия за ранното детско развитие, който да обедини и интегрира в себе си всички системи и ресурси, които имат отношение към ранното детство и подкрепата към родители на деца в ранна възраст.		